

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۷۵ دقیقه

نام آزمون: فنون دوازدهم تشریحی ترم اول

تاریخ آزمون:

- ۱ پایه‌های آوایی و نشانه‌های هجایی بیت زیر را مشخص کنید و بگویید از کدام اختیارات شاعری استفاده کرده است؟
«سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز / و روی بگردانی در دامت آویزد»
- ۲ بیت زیر را بعد از تقطیع هجایی، به دو صورت برش بزنید و وزن آن را بنویسید:
بگشود گره ز زلف زر تار / محبوبه نیلگون عماری (علی اکبر دهخدا)
- ۳ آخر شاهنامه، زمستان و ..... از بهترین مجموعه‌های شعر معاصر اخوان ثالث هستند.
- ۴ سه نمونه از افرادی که از پیشگامان شعر نو خوانده شده‌اند، نام ببرید.
- ۵ کدام آرایه معنوی بر زیبایی بیت زیر افزوده است؟
«گفتی به غم بنشین یا از سر جان برخیز / فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم»
- ۶ در نثر دوره بازگشت چه تغییری در ساختار و ترکیب دستوری کلام ایجاد شد؟
- ۷ بیت زیر سروده چه کسی است؟ نام این شعر چیست؟
«غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم»
- ۸ هم‌نشینی کدام واژه‌ها در بیت زیر، آرایه مراعات نظیر را پدید آورده است؟
بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت / شور شیرین به سر هر که فتد، کوهکن است
- ۹ در بیت «چندان همه دیروز، چرا این همه امروز / دستی به فراوانی فردا برسانیم»
واژه‌های «دیروز، امروز و فردا» موجب پدید آمدن آرایه ..... شده‌اند که یکی از آرایه‌های بدیع ..... به شمار می‌رود.
- ۱۰ مصوت بلند «و» در کدام واژه‌ها همیشه بلند است و نمی‌تواند به کوتاه تبدیل شود؟
«جارو، بو، سبو، مو، رو، عمو، جو، پارو»
- ۱۱ مشخص کنید در کدام هجاهای بیت زیر اختیارات شاعری زبانی صورت گرفته است؟
«شنیدم که مفروری از کبر مست / در خانه بر روی سائل بیست»
- ۱۲ پایه‌های آوایی مصراع اول بیت زیر را به دو شکل جداسازی کنید و وزن آن را بنویسید. تعیین کنید کدام شکل همسان است؟
آن ترک پری‌چهره که دوش از بر ما رفت / آیا چه خطا دید که از راه خطا رفت

شکل اول:

				پایه‌های آوایی
				وزن

شکل دوم:

				پایه‌های آوایی
				وزن

۱۳ در ابیات زیر آرایه‌های لف و نشر، تضاد و متناقض‌نما را مشخص کنید.

- الف) گر ندیدی قبض و بسط عشق را / گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین (فروغی بسطامی)
- ب) دو کس دشمن ملک و دین‌اند: پادشاه بی‌حلم و زاهد بی‌علم (گلستان سعدی)
- پ) روز از برم چو رفتی، شب آمدی به خوابم / این است اگر کسی را عمری بود دوباره (کلیم کاشانی)
- ت) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم / چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم (مهرداد اوستا)
- ث) چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معمّا در جهان آگاه نیست (حافظ)

ج آب آتش فروز، عشق آمد / آتش آب سوز، عشق آمد (سنایی)

۱۴ با توجه به شعر زیر از «احمد عزیزی» به سؤالات پاسخ دهید.

عطر دوران جوانی می دهد	یاس بوی مهربانی می دهد
یاس ها پیغمبران خانه اند	یاس ها یادآور پروانه اند
دانه های اشکش از الماس بود	حضرت زهرا دلش از یاس بود
می چکانید اشک حیدر را به چاه	داغ عطر یاس زهرا زیر ماه
چشم او یک چشمه الماس است و بس	عشق محزون علی، یاس است و بس

الف یک تشبیه «بلیغ اسنادی» و یک تشبیه «بلیغ اضافی» را در شعر بیابید و بنویسید.

ب دو مورد از ویژگی های فکری شعر بالا را بنویسید.

۱۵ عبارت زیر چه کسی را معرفی می کند؟

«او از نویسندگان مشهور معاصر در حوزه نویسندگی کودکان و نوجوانان است. محورهایی مثل قصه نویسی و قصه گویی از مهم ترین حوزه های فعالیت اوست. کتاب «مهاجر کوچک» از آثار او در حوزه قصه های کودک و نوجوان است.»

۱۶ ادبیات بیداری یا ادبیات مشروطه را تعریف کنید و دو نویسنده مشهور این ادبیات را نام ببرید.

۱۷ «پرچمدار بازگشت ادبی» کیست؟

۱۸ چرا ادبیات دوره بیداری - به ویژه شعر - زبان محاوره را برگزید؟

۱۹ برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید.

(ناهمسان - همسان یک پایه ای - همسان دولختی)

الف

من نمی گویم زیان کن یا به فکر سود باش

ای ز فرصت بی خبر در هر چه هستی، زود باش

ب

ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی

چه کنم که هست این ها گل باغ آشنایی

پ

هر چه داری اگر به عشق دهی

کافر مگر جوی زیان بینی

۲۰ «درستی» و «نادرستی» عبارت های زیر را مشخص کنید.

الف در سطح فکری دوره بیداری نگرش شاعران از جزئی نگری و عینیت گرایی به کلی نگری و ذهنیت گرایی تغییر کرد.

پاسخنامه تشریحی

۱

پایه‌های آوایی	سَع دِی نَ	ظَر رَوِیْت	کُو تَه نَ	کُ تَد هَر گَز
نشانه‌های هجایی	U - -	- - - U	U - -	- - - U
	وَر رَوِی	بِ گَر دانی	دَر دَا مَ	نَ تَاوِی زَد

۱- اختیار حذف همزه در هجای ۵ مصراع اول و هجای ۱۲ مصراع دوم

۲

بَگْ	شُو	د	گَ	رِه	زِ	زُکْ	فِ	زِر	تَار
مَحْ	بُو	بِ	یِ	نِی	لِ	گُوْن	عَ	مَا	رِی
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-

--- U / - U - U / U --- : مفعول مفاعیلن فعولن

--- / U - U - / UU --- : مستفعل فاعلاتن فعلن

۳ از این اوستا

۴ تقی رفعت - بانو شمس کسمایی - جعفر خامنه‌ای

۵ آرایه تضاد:

«بنشین و برخیز» و «بنشینم و برخیزم» در این بیت تضاد دارند.

۶ در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زمان هماهنگ‌تر شد.

۷ سید اشرف‌الدین گیلانی - ای قلم

۸ واژه‌های بیستون، فرهاد، شیرین و کوهکن، آرایه مراعات نظیر را پدید آورده‌اند.

۹ هماهنگی واژه‌های «دیروز، امروز و فردا» موجب پدید آمدن آرایه مراعات نظیر شده‌اند که یکی از آرایه‌های بدیع معنوی به شمار می‌رود.

۱۰ در واژه‌های تک هجایی بو، مو، رو، جو مصوت بلند «و» همواره بلند به حساب می‌آید و نمی‌تواند به کوتاه تبدیل شود.

۱۱

ش	نی	دم	ک	مغ	رو	ری	یز	کب	ر	مست
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
د	ر	خا	ن	بر	رو	ی	سا	ئل	ب	بست
U	U	-	U	-	-	U	-	-	U	-

تبدیل کوتاه به بلند

تبدیل بلند به کوتاه

حذف همزه

۱۲ شکل اول (همسان)

پایه‌های آوایی	آن ترک پَ	ری چه رِک	دو شز بَ ر	ما رفت
وزن	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستف

شکل دوم: (ناهمسان)

پایه‌های آوایی	آن ترک	پَ ری چه رِ	کِ دو شز بَ	رِ ما رفت
وزن	مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعلولن

۱۳

الف تضاد ← قبض و بسط / گریه و خندیدن لف‌ها: ۱ - قبض ۲ - بسط / نشرها: ۱ - گریه مینا ۲ - خندیدن ساغر / نوع لف و نشر: مرتب (ضمناً مینا و ساغر مراعات نظیر هستند).

ب لف و نشر مرتب ← لف‌ها: ۱ - مُلک ۲ - دین / نشرها: ۱ - پادشاه بی‌حلم ۲ - زاهد بی‌علم

پ تضاد ← رفتی و آمدی / روز و شب

ت تضاد ← غم و شادی

ث متناقض‌نما ← ساده بسیار نقش

ج متناقض‌نما ← آب آتش فروز

۱۴

الف یاس‌ها پیغمبران خانه‌اند. حضرت زهرا دلش از یاس بود، دانه‌های اشکش از الماس بود: تشبیه بلیغ اسنادی.

دانه‌های اشک، چشمه الماس: تشبیه بلیغ اضافی.

ب ویژگی فکری: لحن شعر صمیمی است و سادگی کلام در آن دیده می‌شود؛ بیان عشق به ائمه و تکریم حضرت زهرا و حضرت علی و قداست و پاکی آنها، توجه به اسوه‌های تاریخ اسلام،

بیان مظلومیت حضرت علی(ع) و حضرت زهرا(س).

۱۵ محمدرضا سرشار یا رضا رهگذر

۱۶ ادبیاتی که به نقد شرایط آن زمان در حوزه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ و اجتماع می‌پرداخت، ادبیات بیداری یا مشروطه می‌گویند. از نویسندگان شاخص آن می‌توان به ملک‌الشعرا بهار

و میرزا آقاخان کرمانی اشاره کرد.

۱۷ «فتحعلی خان صبای کاشانی» پرچمدار بازگشت ادبی است.

۱۸ برای ارتباط با توده مردم

۱۹

الف همسان یک پایه‌ای

ب همسان دولختی

پ ناهمسان

۲۰

الف نادرست